

Språket, identiteten och författarna

Waltic, Writers' and Literary Translators' International Congress, vilken underbar idé. Och vilket underbart initiativ från Sveriges Författarförbund (SFF). En konferens som ställer den litterära processen i centrum, språket, berättelsen, läs- och skrivkunnigheten, yttrandefriheten, översättningen och litteraturens plats i våra liv och i våra samhällen. En konferens som samlar författare och översättare från hela världen för att träffas och diskutera, lyssna, utbyta idéer och knyta kontakter.

Ur tidskriften Södra Afrika nr. 3 2008

45
SÖDRA
AFRIKA

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Ickekommersiell-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

SFF:S ORDFÖRANDE, MATS SÖDERLUND, inleder måndagens program med ett starkt och känslösamt tal om betydelsen av den biblioteksbus som nådde fram till hans isolerade norrländska barndomshem och satte honom i kontakt med världens litteratur. Samtidigt ställde han frågan om var den politiska viljan finns för att ge morgondagens barn samma möjlighet.

Det tar en stund innan jag kommer underfund med detta evenemang, Waltic. När jag ser mig om i den behagligt luftkonditionerade kongresshallen är det fullt av litterära storheter från hela världen, Sverige inräknat. De lutar sig bekvämt tillbaka i stolarna, men ändå är det inte fullsatt i stora hörsalen. Jag måste försöka tänka bort "bokmässan" med all stress och press där produkten, varan, försäljningen av BOKEN, står i centrum. Waltic är inget kommersiellt evenemang. Det finns ett bokbytbord ute vid garderoberna där man får lämna in en volym för att byta till sig en annan. Detta är en ordbytkonferens. Ett ömsesidigt utbyte av språk och berättelser.

NÄR WALTIC S FÖRSTE HUVUDTALARE äntrar scenen är det som om allt faller på plats. Mia Couto från Moçambique. Han talar sig varm för det svärfångade, undanglidande och gäckande i våra språk. Hur de språk som vi behärskar, och även de som vi inte visste att vi behärskade, är mångsidiga och inte alltid möjliga att greppa för den logiska rationaliteten i vårt vakna medvetande. Couto tänker sig att författare aldrig upphör att leta efter det fruktbara kaos som finns i det förspråkliga stadiet hos ett barn. Det tillstånd då vi är så avlägsnade från ett specifikt språk att alla språk kan vara våra. Han ser författare som omöjliga översättare av drömmar. Och drömmar talar inom oss på ett sätt som ord inte kan beskriva.

Vad som främjat mänsklighetens överlevnad är inte bara vår intelligens utan också vår förmåga att skapa mångfald, menar Couto. Hotet mot språkens mångfald kommer inte från påverkan av andra språk.

– Kulturer överlever så länge som de fortsätter att vara produktiva, så länge som de är stadda i förändring och kan gå i dialog och beblanda sig med andra kulturer.

För Mia Couto är istället det riktiga hotet mot språkets mångfald det system som gör sitt urval enbart utifrån profit och lättköpta succéer. (*Läs hela Mia Coutos tal på www.waltic.com*)

DET VISAR SIG ATT KONFERENSENS problem inte på något sätt är bristande mångfald. Problemet är istället den försmädligt bristande tiden. Intressanta seminarier, viktiga och engagerande programpunkter dubblar varandra i parallella hörsalar och man tvingas smärtsamt välja bort. Men ur överflödet finns

också mycket att få. En av de mest spännande programpunkterna med en retfullt stram tidsbegränsning är mötet kring den muntliga berättelsen med Gcina Mhlope (Sydafrika), Sonia Nimr (Palestina) och Krister Stoor (Sapmi). Ett kort smakprov av berättarkonsten från var och en och sedan ett kort men intressant samtal. Efteråt får jag ett tillfälle att prata med dem alla tre tillsammans. Vi diskuterar den muntliga berättelsen som en brygga för barnen in till litteraturen, hur folkbildning och intressant berättarkonst kan gå hand i hand. Sonia Nimr redogör för hur hon får berätta en sorts historier när hon reser ut från sitt land, historier som belyser situationen i Palestina. Däremot behöver barnen som lever i Palestina, som lever mitt i den situationen, inte höra de historierna. De behöver höra helt andra historier.

DEN ANDRA DAGENS HÖJD PUNKT var förstås mötet mellan Nawal el Saadawi (Egypten) och – min personliga favorit – Jamaica Kincaid (Antigua/USA) och deras samtal kring Migration och den kvinnliga erfarenheten. Båda kvicka och briljanta. Båda genomtänkta och välformulerade. Och båda gjorde upp med det efterhängsna begreppet identitet. Här följer en replik från Jamaica Kincaid:

– Jag är trött på frågor om min identitet. Jag vägrar att bli placerad i en grupp – karibier, migrant, kvinna, svart – varför skulle jag välja bland delar av mig? Skulle jag svara antiguan känns det som att jag i samma ögonblick snabbspolar mig genom sekler av grym historia och övergrepp. Identitet är ett suspekt och bakåtsträvande begrepp som splittrar oss. Det viktigaste är att skriva, och man behöver inte vara rädd för att bryta upp från sitt ursprungsland. Men även om jag bodde tusen år i USA skulle det inte uppväga betydelsen av mina första 16 år på Antigua.

EFTERÅT STRÖVAR JAG RUNT i den stora svalkande kongressanläggningen. Jag fikar, nickar och hälsar på olika språk och plötsligt är jag återigen inbegripen i en djupare diskussion med någon som jag tidigare inte har känt.

Många nya vänner, många nya tankar. Och – ja, några timmar senare står jag faktiskt tillsammans med självaste Jamaica Kincaid. Vi diskuterar trädgårdsskötsel i allmänhet och Linnélärjungen Anders (alt. Andreas) Dahl i synnerhet. Det är han som har gett upphov till blomnamnet dahlia. Kincaid är väl inläst på ämnet. En del saker hon berättar om Anders Dahl har jag ingen aning om.

Jo, det är en ordbytkongress. En kongress där vi gör berättelser tillgängliga för varandra. Och jag njuter varje sekund.

MATS KEMPE